

4. Факторинг є багатоцільовим правочином з надання посередницьких послуг щодо проведення фінансово-розрахункових операцій, які містять елемент торгово-комісійної операції, фінансування та цесії, серед яких поступка грошової вимоги (цесія) становить юридичну сутність факторингу.

ЛІТЕРАТУРА

1. Безклубий І.А. До питання про юридичну природу договору факторингу // Підприємництво, господарство і право. -2005. -№ 3.

2. Белов В.А. Факторинг (юридическая природа и соотношение со смежными сделками) // Бизнес и банки. - 1998. -№ 30. -С.4-7.

3. Луць В. В. Контракти у підприємницькій діяльності. -К., 1999. -560 с.

4. Ефимова Л.Г. Банковские сделки: Комментарий законодательства и арбитражной практики. -М., 2000. -320 с.

5. Суханов С.О. Комментарий части второй Гражданского кодекса Российской Федерации: Для предпринимателей. -М., 1996.

6. Чапичадзе Я.О. Договір факторингу: Автореф. дис... канд. юрид. наук. -Х., 2000.

7. Нурзад І.Л. Правове регулювання діяльності банків на ринку цінних паперів України: Автореф. дис... канд. юрид. наук. -К., 2004.

8. Бичуя Н. Факторинг в развитии мебельного бизнеса стран СНГ // Мебельный бизнес в СНГ. -2003. -№ 2.

9. Гвоздев Б.З. Факторинг. -М.: Ассоц. авт. и издат. «ТАНДЕМ», Изд-во «ЭКМОС», 2000.

Надійшла до редколегії 19.12.2005

БЕРВЕНО С.Н. ДОГОВОР ФАКТОРИНГА (ГРАЖДАНСКО-ПРАВОВАЯ ХАРАКТЕРИСТИКА)
Исследованы понятия, правовая природа и выполнение договора факторинга.

BERVENO S.N. FACTORING CONTRACT (CIVIL-LAW CHARACTERISTIC)
Concepts, legal nature and performance of the factoring contract are investigated.

УДК [349.6+340.113]:811.161.2

Т.П. ГОЛОПИЧ

Харківський національний університет внутрішніх справ

ЕКОЛОГО-ПРАВОВА ТЕРМІНОЛОГІЯ В УКРАЇНСЬКІЙ МОВІ¹

У порядку дискусії щодо статті професора В. Пащенко проаналізовані ключові поняття екологічного права, адекватність та коректність їх застосування з огляду на правову специфіку.

У газеті “Урядовий кур’єр” від 15.04.2005 року, № 70, була опублікована стаття професора Володимира Пащенко під назвою “Українська - не жаргон”. І дійсно, сьогодні в українській мові, особливо в юридичному скеруванні, активно використовуються запозичення. Непорозуміння понятійного ряду, особливо в галузі екологічного права, є предметом численних дискусій та досліджень.

Я хочу зупинитися на розділах “законодавчий внесок” і “наука” зазначеної статті, а саме на окремих дефініціях, що використовуються в екологічному законодавстві. В цій частині В. Пащенко аналізує перелік “жаргонних формулювань”, які використовує законодавець в царині екологічного права України. З окремими роздумами слід погодитися, але не зі всіма. В основі вказаних роздумів є дві термінологічні конструкції: “еко...” та “екологічний”. Слід зазначити, що в основі цих двох конструкцій полягає визначення “екологія” (від грец. οἶκος – оселя, середовище й ...логія), яке вперше було запроваджено німецьким біологом та еволюціоністом Ернстом Геккелем (Ernst Haeckel). Під ним він розумів дослідження над тваринами і місцем їх перебування в органічному та неорганічному довіллі з особливим урахуванням сприятливих і несприятливих

умов, взаємодії об’єктів рослинного та тваринного світу поміж собою. Тому в юридичній літературі та текстах уникають використання поняття “екологія” як поняття-синоніма “екологічний” або “правова охорона навколишнього середовища” (“правова охорона довкілля”). Вказаний аспект є найбільш характерним для держав колишнього Радянського Союзу та України, зокрема. В свою чергу, англійські держави застосовують термін “environmental”, якому в українській мові немає чіткого відповідника, але близьким є поняття “довкілля”.

Застосування поняття “екологічний” в правовому аспекті є й надалі дискусійним. Ні в юридичній літературі, ні в судовій практиці, а тим більше в чинному законодавстві не надане його визначення. Так, у 1991 році було прийнято Закон України “Про охорону навколишнього природного середовища” [1], основою якого був проект Закону СРСР “Про охорону навколишнього природного середовища”, який було перекладено, без урахування філолого-правових аспектів, з російської на українську. В Законі України “Про охорону навколишнього природного середовища” законодавець використовує дві юридичні конструкції: “охорона навколишнього природного середовища” та “екологічні...” (програми, експертизи, права та обов’язки громадян тощо). Під першим визначенням, якщо проаналізувати вказаний Закон та інше природоохоронне і природноресурсове за-

¹ Первинна рекомендація з напрямку досліджень: канд. юрид. наук Гоц В.Я. (ХНУВС).

конодавство (екологічне законодавство), слід розуміти комплекс заходів правового, економічного, соціального та іншого характеру, які спрямовані на раціональне використання, охорону і відтворення природних ресурсів (природних об'єктів, навколишнього природного середовища, довкілля). А другий, "екологічний", використовується як означення в сенсі терміну "охорона навколишнього природного середовища", а не в розумінні визначення "екологія". Слід зазначити, що визначення "навколишнє природне середовище" у філологічному значенні є вужчим, а ніж "довкілля", оскільки перше обмежене природними і природно-соціальними умовами та процесами, природними ресурсами тощо. Натомість, термін "довкілля" включає "навколишнє природне середовище" в його природничому значенні, яке, передусім, виконує екологічні функції – сукупність біотичних, ландшафтних і просторових процесів в навколишньому середовищі та антропогенні зони (землі житлової та громадської забудови, промисловості тощо), штучно створені (модифіковані) для потреб людини природні об'єкти, об'єкти природно-заповідного фонду, ставки тощо. Хоча, слід визнати, законодавець їх використовує як терміни-синоніми. Так, розділ VIII Кримінального кодексу України [2] українською мовою звучить "Злочини проти довкілля", а російською "Преступления против окружающей природной среды".

Взагалі, охорона довкілля здійснюється не за ради самої охорони, а з метою реалізації одного з принципів державної політики в галузі охорони навколишнього природного середовища – гарантування екологічно безпечного середовища для життя і здоров'я людей (п."б" ст.3 Закону України "Про охорону навколишнього природного середовища"). Іншими словами, якщо довкілля є сприятливим для людини і вона комфортно себе почуває в ньому, значить воно є екологічно безпечним. Визначення екологічної безпеки, в свою чергу, містить ст.50 Закону України "Про охорону навколишнього природного середовища", під якою розуміється такий стан навколишнього природного середовища, при якому забезпечується попередження погіршення екологічної обстановки та виникнення небезпеки для здоров'я людей.

Поняття "екологічна мережа" закріплене в численних нормативно-правових актах. Так, відповідно до постанови Кабінету Міністрів України "Про Концепцію збереження біологічного різноманіття України" від 12.05.1997 року, № 439 [3], одним із основних напрямів щодо збереження біологічного різноманіття є створення національної екологічної мережі. Відповідно до Указу Президента України "Програма інтеграції України до Європейського Союзу" від 14.09.2000 року за № 1072/2000 [4] у рамках програми Тасіс було завершено підготовку проекту "Транснаціональна екологічна мережа Карпат". А Закон України "Про екологічну мережу України" від 24.06.2004 року [5] отожднює екологічну мережу з екомережею виключно зі словоскороченням, на кшталт «Держкомзем» від «Державний комітет України по земельних ресурсах», «Мінприроди» від «Міністерства охорони навколишнього природного середовища України» тощо. Закон розглядає екомережу як єдину територіальну систему, яка утворюється, в першу чергу, з метою поліпшення умов для формування та відновлення довкілля.

Нарікання, передусім, правового характеру можна віднайти і в таких, на перший погляд, досконалих юридичних конструкціях, як незадовільний екостан довкілля, або забруднення чи запобігання і ліквідація негативного впливу господарської та іншої діяльності на навколишнє природне середовище. Але вони є більш прийнятними на відміну від визначення "погана екологія", яке сприймається пересічним громадянином як забруднення довкілля, але яке в науковому сенсі розуміється як погана наука про довкілля. Чи, наприклад, "екосередовищні умови", де екосередовище має тавтологічний характер, і яке дослівно означає – оселесередовищні або середовище-середовищні умови.

У своїй статті п. Володимир акцентує увагу на тому, що у Верховній Раді після голосування можна почути: "рішення прийнято" і "рішення не прийнято" та надає їм значення "негативне" і "позитивне". Однак тут йдеться не про негативне і позитивне як результат закінченої дії, а про голосування як процес (тобто дії, яка тільки спрямована на досягнення певного результату), незалежно від того, яким він буде. І залежно від того, закінчився цей процес голосування чи ні, говорять "рішення прийнято" або "рішення не прийнято".

Наступним дискусійним аспектом є використання вислову "сталій розвиток". Він є англійським відповідником визначення "sustainable development". Вперше в еколого-правовому сенсі концепцію сталого розвитку (sustainable development) було сформульовано Світовою Комісією Довкілля та Розвитку (World Commission on Environment and Development), яка була скликана Організацією Об'єднаних Націй в 1983 році. Головою Комісії була, на той час, прем'єр-міністр Норвегії, пані Гро Харлем Брундландт (Gro Harlem Brundlandt). В 1987 році Комісія закінчила свою роботу документом, який на сьогодні є відомий за прізвищем керівника проекту – Доповідь Комісії Брундландт [6].

Центральною конструкцією Доповіді є саме концепція сталого розвитку. Постулатом вказаної концепції є стимулювання процесів розвитку, при яких експлуатація ресурсів, напрямки інвестиційної політики, науково-технічний розвиток, а також інституційні зміни повинні залишитися в гармонії і зберегти перманентний розвиток, а в майбутньому мати можливість задовольняти потреби та аспірації людства. З метою реалізації цієї концепції було запроваджено принцип партнерства та узгодженості дій влади з усіма секторами суспільства, в першу чергу, з громадськими організаціями і об'єднаннями, бізнесовими і науковими колами.

Таким чином, концепція сталого розвитку розглядається виключно як прогресуюча, еволюційна складова забезпечення не лише екологічної безпеки, раціонального використання, охорони і відтворення довкілля, що не отожднюється з ековолюцією, а й формування екологічної мережі, забезпечення ядерної, техногенної та іншої безпеки тощо. Слід пам'ятати, що впровадження того чи іншого поняття (дефініції), а тим більше концепції потребує не лише належного наукового осмислення і обґрунтування, але й часу на його практичне впровадження.

В сучасному науковому світі, а особливо в екологічному праві, яке на даному історичному етапі динамічно розвивається, широко вживається наукова термінологія,

слова із абстрактним значенням іншомовного походження. Зусилля юристів повинні бути спрямовані на те, щоб вибирати із національної унормованої мовної системи слова, вирази, а також належні прийоми їх уживання, поєднання і застосування, які повинні точно і чітко відображати окреслені поняття та явища. Іншомовні слова вимагають до себе критичного ставлення. Їх слід вживати в разі, коли немає належного відповідника в українській мові або коли український відповідник не відображає всієї філолого-правової повноти іншомовного терміну.

ЛІТЕРАТУРА

1. Закон України "Про охорону навколишнього природного середовища" від 25.06.1991 року // ВВР України. –1991. -№ 41. –Ст.546.

2. Кримінальний кодекс України від 5.04.2001 року // Офіційний вісник України. –2001. -№ 21. –Ст.940.

3. Постанова Кабінету Міністрів України "Про Концепцію збереження біологічного різноманіття України" від 12.05.1997 р., № 439 // Зібрання постанов уряду України. – 1997. -№ 43. –Ст.1937.

4. Указ Президента України "Програма інтеграції України до Європейського Союзу" від 14.09.2000 р., № 1072/2000 // Офіційний вісник України. –2000. -№ 39. – Ст.1648.

5. Закон України "Про екологічну мережу України" від 24.06.2004 року // ВВР України. –2004. -№ 45. –Ст.502.

6. World Commission on Environment and Development – WCED, pt. Our Common Future, Oxford –New York 1987.

Надійшла до редколегії 20.12.2005

ГОЛОПИЧ Т.П. ЕКОЛОГО-ПРАВОВАЯ ТЕРМИНОЛОГИЯ В УКРАИНСКОМ ЯЗЫКЕ

В порядке дискуссии по статье профессора В. Пашченко проанализированы ключевые понятия экологического права, адекватность и корректность их применения с точки зрения правовой специфики.

GOLOPICH T.P. ECOLOGY-LEGAL TERMINOLOGY IN THE UKRAINIAN LANGUAGE

By way of discussion under article of Professor V. Pashchenko key concepts of the ecological law, adequacy and a correctness of their application are analyzed from the point of view legal specificity.

Ю.М. ЖОРНОКУЙ

канд. юрид. наук, доц.

Харківський національний університет внутрішніх справ

УДК 347.191.4:330.322.1

ПРОБЛЕМИ ДІЯЛЬНОСТІ КОМПАНІЇ З УПРАВЛІННЯ АКТИВАМИ ІНСТИТУТІВ СПІЛЬНОГО ІНВЕСТИВАННЯ

Окреслене коло проблем, пов'язаних з деякими аспектами діяльності компанії з управління активами інститутів спільного інвестування.

Потреба забезпечення економічного поступу України та інтеграції до Європейського співтовариства спонукає до становлення та розвитку нових економічних відносин. Їх виникнення та форми закріплення мають певну специфіку, що зумовлена як неготовністю українського суспільства до розвитку окремих видів діяльності, так і певною нормативною неврегульованістю таких відносин з боку державних органів. Проблема полягає у необхідності популяризації нових економічних за змістом і юридичних за формою відносин, а також упередженні можливих помилок та зловживань.

Одним із нових організаційних утворень в системі організаційно-правових форм підприємницької діяльності постають компанії з управління активами інститутів спільного інвестування (далі – КзУА ІСІ), якими визнаються юридичні особи, що створюються відповідно до законо-

давства України і діють на підставі ліцензії, яка видається Державною комісією з цінних паперів та фондового ринку (далі – ДКЦПФР). Правові засади діяльності таких компаній визначені Законом України "Про інститути спільного інвестування (пайові та корпоративні інвестиційні фонди)" [1] (далі - Закон) та Положенням про компанію з управління активами ІСІ та юридичних осіб, що здійснюють професійну діяльність з управління активами пенсійних фондів [2] (далі - Положення).

Враховуючи положення зазначеного Закону зауважимо, що на діяльність КзУА ІСІ поширюються загальні норми по створенню, функціонуванню та припиненню діяльності юридичних осіб (передбачено Цивільним [3] та Господарським [4] кодексами України). Крім того, оскільки такі суб'єкти здійснюють професійну діяльність на ринку цінних паперів, то їх діяльність підлягає ліцензу-